

Љиљана Дугалић

ДИЈАЛОГ

- Хоћеш да прочиташ моју нову причу?
- Какву?
- Љубавну?
- Хоћу, али само ако има срећан крај.
- Има!
- Не верујем!
- Не верујеш! Ти мени не верујеш! Не могу да верујем!
- Не верујем ти! Пишеш о нама, а наше приче немају срећан крај.
- Ова има, увери се:

МОЗАИК

Ишла је одмереним кораком ка старом утврђењу сачуваном још из доба Римљана. Утврђење је обновљено почетком двадесетог века, а на месту из које је изненада пошло врело подигнуто је капилица. Из каменог зида испуцала је вода, по сведочењима многих – лековица.

Због влаге сликарска боја се није задржавала на зидовима те мале једнобродне грађевине, па је капилица дуго била неукрашена библијским мотивима. По завршетку изградње започето је постављање мозаика, али су, из неких разлога, и ти радови застали, да би их на крају свим обуставили.

Све до друге половине двадесетог века зидови су остали голи. Онда је један млади уметник преузео на себе да сам доврши мозаик. После неколико година рад је привео крају и она, његова сестра, заиста је била поносна на дело старијег брата. Неколико месеци касније завршио

се његов живош, тихо, у сну, у оној необјашњивој смрти која уме да покоси бебе у пеленама и младиће у најоњу снаге.

Врати су шкрићнула када их је погурала улазећи у каиелу. Запекла је човека средњих година.

Виђала га је шиу и раније, радио је на одржавању електироинсталација. Упознали су се, пак, када им је речено да ће за који минут почети кршћење, па су одлучили да не праве гужву у малом простору.

Ходајући к центру града, започели су разговор. Изненадио ју је рекавши да је познавао њеног брата и да се у време постављања мозаика сарао о расвети.

И то је било све, мада су наставили да се срећу.

Када се најмање надала, почео је да јој се поверава. И тада јој је признао да је био у краћком браку, истина, с дозом стида казао је да нису били венчани у цркви, што себи никако не може да оспори, али је, како се изразио, на грађанском браку инсистирала та жена, знајно млађа од њега. Напустила га је без жаљења, уз увредљиве речи и оштрице. На њега је свалила одговорност за неуспех брака и чамостињу која је владала у њиховом дому. Ипак, све је те речи нису сиречиле да од њега захтева поделу имовине, уз претње да ће га шужити за злостављање. Мање због изговорених претњи, а више због осећања одговорности пред њеном младошћу, због чињенице да су јој родитељи из унутирашности, да нема свој стан у граду, обезбедио јој је кров над главом и она је отишла.

Док је говорио о свом брачном поразу, могла се заклети да је на њему примећивала нелагодност, и би јој непријатно.

Последње године, настављао је, провео је у монашкој самоћи, радећи по црквама и манастирима. Посебно ју је зачудио уверењем да мајра како више нема права на срећу у поновљеном покушају стварања породице.

Кад га је у овом дану угледала, у први мах није знала шта да мисли. Хитро се удаљила пре него што је могао да приметити њено присуство. Зауставила се крај клупе поред које у одласку мора да прође и села да га сачека. Са зебњом је очекивала да чује разлоге његовог душевног слома.

Већ је почео да шина дан када је препознала фигуру која се примичала из мрака. Сенка негодовања прешла је преко његовог лица када ју је сразио.

– Да ли мене чекаш? – упитао је, и не сачекавши одговор наставио прозуклим гласом – није требало да ме чекаш, није требало...

Устала је, узнемирана његовим изгледом и бојом гласа којим јој се обраћао, али ју је задржала његова скрханост, у пошћуном нескладу с хладноћом у гласу. Личио је на стабло прејоловљено ударом грома.

– Реци ми, молим те, пре него што одем, шта ти се догодило, морам да знам – изговорила је.

– Клони ме се, само толико – узвратио је не зледајући је – млада си, животи је пред тобом, изгубила си браћу, не треба ти овако осакаћен човек.

И журним кораком се удаљио. Остала је да седе све док није приметила да само још љубавни парови и покоји усамљеник шетају старим ушврћењем и с негодовањем пролазе поред заузете клупе на којој је седла сама, мада је одавно био мрак.

– Шта је ово, каква ти је ово прича? Из ког века? А и рекла си да није тужна!

– Па и није, ако мало размислиш, прича је савремена! Мислиш да нема људи који и данас живе патријархалним животом?

– Ако их и има, не читају исто што и ми. Где си ископала овакве ликове? Зашто си их у причи спојила, а на крају их растављаш? Шта си хтела да кажеш, да је он луд, да је она луда, да смо сви луди?

– Еј, шта си се расрдила, размисли шта је после било, не морам баш све да напишем, ваљда се нешто и подразумева, ваљда се нешто чита и између редова.

– Чита, чита, али треба и да буде блиско читаоцима. Које је намењена ова прича? И немој после да се жалиш како људи купују аутобиографије славних личности, а твоје књиге не прочитају чак ни они којима их поклониш с поштовањем... Опрости, али тако је. Ова прича ти је мрачна. Шта је било даље, шта може да буде следеће у животу ових људи?

– Све! Љубав, породица...

– Чиме је мотивисан тај хепиенд? Они се разилазе, тако си написала, он је њу откачио, пољубан му је его. Питање је да ли је нормалан и да ли га је жена можда оставила зато што је открила, на пример – да је верски фанатик, удвојена личност, психопата. Знамо колико притајених лудака шета овим градом!

– Не, они су се тренутно разишли, у причи, али крај приче је код последњег знака интерпункције, а у животу односи се развијају даље, путеви се укрштају, мрсе, људи се срећу и удаљују једни од других.

– То што говориш је опште место, а прича ти је остала недоречена. Нешто јој недостаје. Превише је сапета, као и ти ликови, као што би и читаоци били када је прочитају. Као што сам ја. Прича не-ди-ше. Довела си у везу ликове ван стереотипа, па и реалности, судбине су им испале сложене, али ипак остаје нејасно зашто је претходна жена онако бахато поступила и оставила га.

– Може га оставити због било чега. Због чега, питам те, жена оставља човека који је данима ван куће, ко зна колико новца обезбеђује и

да ли је њој то довољна компензација да би била срећна и остала? Видиш, у причи стоји и да је ескивирала венчање у цркви што је, у извесном смислу, ипак потврда да од почетка није очекивала да ће у тој заједници опстати.

– Зашто је пристао?

– Зато што се заљубио, зато што је трпељив, зато што је воли.

– Па зашто су се разишли?

– Зато што она није волела њега.

– А зашто је живела с њим?

– Зато што је тако хтела.

– Па зашто се развела?

– Зато што је...

– Не, није ти добра прича! Недостаје јој толико тога! На пример, мотивација за неспоразуме између ликова! Некако је недописана. Ко су ти људи, да ли постоје? Да ли их познајеш? Да пишем приче, ја бих, ако већ желиш да га разведеш од жене, а да он буде тако очајан и погубљен, рецимо, написала да је после развода и њеног одласка и пресељења у стан који јој је, тако великодушно, купио, после неколико месеци родила дете. На ДНК анализи се показало да он није отац. Преварен и несрећан, сам и остављен, тражи нову љубав. Успоставља везу с девојком са чијим је братом некада радио. Позива је код себе у стан, она пристаје, он јој говори о свом животу с првом женом, не крије своје очајање што ће у животу бити ускраћен за потомство, али њој нуди љубав и пита је да ли је у њој вера толико јака да могу да започну заједнички живот и надају се да ће деца стићи. Она је збуњена, не зна шта да му одговори, пита га где је тоалет и одлази у купатило. У купатилу, сметена, чак постиђена, збуњена, неспретно се окреће и тако по поду распе садржину пластичне кутије у којој су разне дрангулије. Просипа и заостале украсне шнале и шарене гумице за косу његове бише жене. Буде јој непријатно. Сагиње се да покупи ствари расуте по поду и међу њима проналази средство против зачећа, чији је датум утиснут на рубу управо истекао. Насмејана излази из купатила и прилази му...

– Зар ти није пало на памет да га је оставила зато што га је превазишла и пронашла изгледнију прилику за лагодан живот?

– Може бити, али у некој другој приче, не у *Дијалогу*.